

Monumentnummer*: 403621

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 april 1993
Kadaster deel/nr 82915/156

Woonplaats* Lochem
Gemeente* Lochem
Provincie* Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Laren Gelderland	B			2607
Laren Gelderland	A			236
Laren Gelderland	A			171
Laren Gelderland	A			168
Laren Gelderland	A			149
Laren Gelderland	A			632
Laren Gelderland	A			795
Laren Gelderland	A			811
Laren Gelderland	A			1043
Laren Gelderland	A			630
Laren Gelderland	A			788
Laren Gelderland	B			2622
Laren Gelderland	B			2611
Laren Gelderland	B			2623
Laren Gelderland	A			1600
Laren Gelderland	A			950
Laren Gelderland	A			951
Laren Gelderland	A			890
Laren Gelderland	A			1610
Laren Gelderland	A			1609

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Laren Gelderland	A			558
Laren Gelderland	A			1499
Laren Gelderland	A			1027
Laren Gelderland	A			912
Laren Gelderland	A			205
Laren Gelderland	A			1542
Laren Gelderland	A			743
Laren Gelderland	A			1549
Laren Gelderland	A			575
Laren Gelderland	A			797
Laren Gelderland	A			945
Laren Gelderland	A			947
Laren Gelderland	A			184
Laren Gelderland	A			600
Laren Gelderland	A			958
Laren Gelderland	A			1393
Laren Gelderland	A			611
Laren Gelderland	A			952
Laren Gelderland	A			245
Laren Gelderland	A			202
Laren Gelderland	A			886
Laren Gelderland	A			961
Laren Gelderland	A			206
Laren Gelderland	A			955
Laren Gelderland	A			963
Laren Gelderland	A			176
Laren Gelderland	A			1529
Laren Gelderland	A			953
Laren Gelderland	A			181
Laren Gelderland	A			609
Laren Gelderland	A			1340
Laren Gelderland	A			954
Laren Gelderland	A			208
Laren Gelderland	A			1539

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Laren Gelderland	A			625
Laren Gelderland	A			816
Laren Gelderland	A			1447
Laren Gelderland	A			1337
Laren Gelderland	A			1339
Laren Gelderland	A			235
Laren Gelderland	A			742
Laren Gelderland	A			941
Laren Gelderland	A			559
Laren Gelderland	A			956
Laren Gelderland	A			909
Laren Gelderland	A			1398
Laren Gelderland	A			610
Laren Gelderland	A			812
Laren Gelderland	A			1448
Laren Gelderland	A			1399
Laren Gelderland	A			197
Laren Gelderland	A			740
Laren Gelderland	A			1344
Laren Gelderland	A			1551
Laren Gelderland	A			1562
Laren Gelderland	A			781
Laren Gelderland	A			960
Laren Gelderland	A			1538
Laren Gelderland	A			962
Laren Gelderland	A			916
Laren Gelderland	A			894
Laren Gelderland	A			790
Laren Gelderland	A			664
Laren Gelderland	A			562
Laren Gelderland	A			787
Laren Gelderland	A			193
Laren Gelderland	A			1396
Laren Gelderland	A			591

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Laren Gelderland	A			187
Laren Gelderland	A			1026
Laren Gelderland	A			739
Laren Gelderland	A			238
Laren Gelderland	A			1267
Laren Gelderland	A			885
Laren Gelderland	A			1397
Laren Gelderland	A			199
Laren Gelderland	A			203
Laren Gelderland	A			948
Laren Gelderland	A			1557
Laren Gelderland	A			1541
Laren Gelderland	A			1400
Laren Gelderland	A			1543
Laren Gelderland	A			910
Laren Gelderland	A			794
Laren Gelderland	A			815
Laren Gelderland	A			612
Laren Gelderland	A			661
Laren Gelderland	A			959
Laren Gelderland	A			949
Laren Gelderland	A			1402
Laren Gelderland	A			1395
Laren Gelderland	A			177
Laren Gelderland	A			1530
Laren Gelderland	A			185
Laren Gelderland	A			1342
Laren Gelderland	A			560
Laren Gelderland	A			175
Laren Gelderland	A			780
Laren Gelderland	A			1394
Laren Gelderland	A			598
Laren Gelderland	A			1012
Laren Gelderland	A			186

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Laren Gelderland	A			631
Laren Gelderland	A			814
Laren Gelderland	A			1492
Laren Gelderland	A			813
Laren Gelderland	A			741
Laren Gelderland	A			207
Laren Gelderland	A			565
Laren Gelderland	A			1558
Laren Gelderland	A			204
Laren Gelderland	A			1531
Laren Gelderland	A			920
Laren Gelderland	A			597
Laren Gelderland	A			884
Laren Gelderland	A			182
Laren Gelderland	A			924
Laren Gelderland	A			1537
Laren Gelderland	A			201
Laren Gelderland	A			190
Laren Gelderland	A			596
Laren Gelderland	A			1544
Laren Gelderland	A			1540
Laren Gelderland	A			1401
Laren Gelderland	A			957

*Omschrijving***

De HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG bestaat uit drie delen: 1. de classicistische rechthoekige aanleg van het voorplein, waarvan de 18e-eeuwse indeling wordt bepaald door de bijgebouwen aan de lange zijden en het hoofdgebouw en de balustrade met toegangshek en toegangsbrug aan de korte zijden. De ruimten tussen de buitenste hoeken van de voorzijde van het huis en tussen de zuidwestelijke hoek van het noordwestelijke bouwhuis en de zuidoostelijke hoek van het zuidoostelijke bouwhuis worden door een 19e-eeuws smeedijzeren hek met een kwartcirkelvormig concaaf verloop begrensd. Er achter een 19e-eeuwse aanplant van linden, evenwijdig aan het verloop van het hek geschoren.

2. de parkaanleg in landschapsstijl ten zuidwesten van het hoofdgebouw, binnen de omgrenzing van het rechthoekige grachtenstelsel, bestaande uit een 19e-eeuwse parkaanleg met slingerpaden direct grenzend aan het huis en een weiland met volgens de architectonische vormprincipes van de landschapsstijl geplante solitairen van beuk, eik, kastanje, acacia en linde, grenzend aan dit

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

parkgedeelte. Deze parkgedeelten worden van elkaar gescheiden door een hek, bestaande uit in betonnen palen gevatte ijzeren regels, dat voor de historische aanleg van ondergeschikte betekenis is. In de zuidhoek van het parkgedeelte grenzend aan het huis een houten priel met rieten kap.

3. de parkaanleg samengesteld uit een rechthoekig grachtenstelsel waarop de genoemde parkgedeelten 1 en 2 en een grootschalig geometrisch lanenstelsel, met sterrebos, begraafplaats en diverse agrarische- en bospercelen. Deze geometrische aanleg van het lanenstelsel, gebaseerd op classicistische compositorische grondregels, is typerend voor de wijze van ontsluiten van onontgonnen terreinen op de grote oost-Nederlandse landgoederen in de 18e en 19e eeuw. Het regelmatige patroon, volgens welke deze ontginning binnen de grenzen van de aanleg van de historische buitenplaats in de 18e en 19e eeuw is geschied, is op functionele, exploitatieve en architectonische overwegingen gebaseerd.

Deze aanleg bestaat uit de aan weerszijden thans nog ten dele met dubbele eiken beplante lange centrale dwarsas, die van de Oude Lochemseweg tot aan de boerderij Ouden Ampsen (kadastraal perceel Laren nr. A792) reikt.

Loodrecht hierop is vanuit het hart van het voorplein de centrale hoofdas of centrale zichtas (toponiem: allee voor het huis met in het verlengde hiervan Rauwendijk of Veldijk), met ten noordoosten hiervan twee bijna evenwijdig aan deze hoofdas gesitueerde lanen (toponiemen: Boermansdijk en Bouwdijk of Lonnemansdijk) en ten zuidwesten hiervan een aan de windrichting van de hoofdas identieke laan (toponiem: Lange Rijstdijk).

Deze zuidwestelijke laan, die in het verlengde ligt van de Oude Lochemseweg en de genoemde meeste noordoostelijke laan vormen met de centrale dwarsas een trapeziumvormige figuur, die door de hoofdas in twee gedeelten wordt verdeeld. Het gedeelte van dit terrein van de centrale dwarsas tot en met het zogeheten hieraan evenwijdige Siberie Pad was al aan het eind van de 18e eeuw aangelegd, getuige blad N en Q van de kaart van Van der Wijck uit ca. 1787 (Atlas Hottinger). Het ten noordoosten hiervan gelegen deel van deze trapeziumvormige aanleg, dat uit een stelsel van onverharde boswegen bestaat en dat aan Hooislag eindigt, werd vermoedelijk door Egbert Justinus van Nagell omstreeks 1850 aangelegd.

Het door het genoemde patroon van lanen en paden omlijstte en ingedeelde gebied bestaat uit bos- en heide-percelen alsmede bouwland, die, voorzover dit het gedeelte ten noordoosten van het Siberie Pad betreft, geen monumentale waarde hebben. Hetzelfde geldt voor de percelen, die door het Siberie Pad, de Bouwdijk en door de Boermansdijk worden omsloten. Ook het door de Lange Rijstdijk, het Siberie Pad en de centrale zichtas omgeven terrein, dat aan de ZW-zijde door de NO-zijde van de kadastrale percelen gemeente Laren nrs A160, A745, A166, A1340, A169, A171, A194, A195 en A200 wordt begrensd, heeft geen monumentale betekenis. De aan de centrale zichtas grenzende kadastrale percelen gemeente Laren nrs A197, A199 en A201, waarop een formele rabattenstructuur is gelegen, behoren wel tot de historische aanleg. Voorts heeft eveneens het door de centrale zichtas, het Siberie Pad en de Boermansdijk omgeven terrein voor de historische aanleg geen monumentaal belang. Aan de ZW-zijde wordt dit terrein begrensd door de loodlijn, die in het verlengde ligt van de sloot, die de centrale zichtas haaks kruist. Deze loodlijn voert in zuidoostelijke richting door de kadastrale percelen gemeente Laren nrs A227 en A226 en reikt tot de Boermansdijk.

Ter weerszijden van de centrale zichtas, in het zogenaamde 'Engelsch Bosch', werd aan het eind van de 18e of in het begin van de 19e eeuw een waterloop in landschapsstijl (tussen kadastrale percelen Laren nrs. A208 en A1268) en in het zogenaamde 'Stern Bosch' een vijver en eilandje in landschapsstijl (respectievelijk kadastrale percelen Laren nrs. A205 en A204bis) aangelegd. In het 'Engelsch Bosch' herinnert een heuveltje aan de plaats waar destijds de ijskelder was gesitueerd. De in dit gedeelte van de historische aanleg gelegen

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

huizen en erven (kadastrale perceel Laren nr A739 en de woonhuizen op de kadastrale percelen Laren nrs A117, A187 en A1027) zijn voor de historische inrichting van de aanleg van ondergeschikte betekenis.

Rond 1700 werd ten zuidwesten van de centrale dwarsas een geometrisch aangelegd sterrebos gerealiseerd (toponiem: Mastbosch of sterrebos). Het grondplan van dit sterrebos, waarin drie driehoekige vijverpartijen en een ronde kom bewaard zijn gebleven, bestaat nog in grote trekken. Het rabattenstelsel, waarin de geometrische kavels van dit sterrebos zijn vergraven, dateert uit de 19e eeuw of van eerder.

Naar aanleiding van de Begrafeniswet uit 1869 werd omstreeks 1870 ten zuidoosten van het sterrebos en ten zuidwesten van het huis een begraafplaats gerealiseerd (kadastrale percelen Laren nrs. A118 en A595). In de zuidoosthoek werd een mausoleum gebouwd voor het bijzetten van overledenen uit het geslacht van Van Nagell. Dit mausoleum is bereikbaar via een slingerpad, waarvan het beginpunt door twee aan de centrale dwarsas gelegen rechthoekige bakstenen pijlers, waartussen een eenvoudig smeedijzeren traliehek, wordt gemarkeerd. De aanleg van de begraafplaats bestaat voorts uit een beplanting van naaldhout en groenblijvende heesters. De begraafplaats wordt van het sterrebos gescheiden door een 19e-eeuwse laan, die van de centrale dwarsas tot de Ampsenseweg reikt. De historische aanleg van het deel van de buitenplaats Ampsen ten zuidwesten van de centrale dwarsas wordt begrensd door de aan weerszijde thans nog met enkele eiken beplante Oude Lochemseweg aan de NW- en westzijde, de thans nog gedeeltelijke aan weerszijden met enkele eiken beplante Ampsenseweg aan de zuid- en ZO-zijde en de thans nog aan weerszijden met dubbele eiken beplante oprijlaan. Tot deze aanleg behoort ook de in regelmatig verband aangeplante groep bomen (thans nog eiken) op de twee ten zuidwesten van deze weg gesitueerde boerderij-erven (kadastrale percelen Laren nrs. A1093 en A1433) de in regelmatig verband aangeplante groep bomen (thans nog eiken) op het aan de Bouwdijk grenzende erf van de boerderij Ouden Ampsen en het gedeelte van de Ampsenseweg ten westen van de splitsing Oude Lochemseweg, voorzover deze aan weerszijden thans nog met enkele oude eiken is beplant (tot ongeveer halverwege het kadastrale perceel Laren nr. A931).

De binnen de omgrenzing van de te beschermen aanleg gelegen agrarische percelen worden vanuit de boerderijen Nieuw Ampsen en Haytink beheerd. Deze boerderijen met de inrichting van hun bijbehorende erven (kadastrale percelen Laren nrs. A196, A962, A567 en A570) zijn van recentere datum en voor de historische aanleg van de buitenplaats van ondergeschikte betekenis. Dit geldt ook voor de aan de centrale dwarsas gelegen woning (kadastraal perceel Laren nr. A951; toponiem: Ververshuis) met uitzondering van haar ornamentale voorgevel, die in het hart van het blikveld van de oprijlaan in de aanleg een belangrijke rol speelt.

Van belang in de historische aanleg is ook het kerkepad (toponiem zuidelijk deel: Bonenkamp), waarvan het aan weerszijden met zeer oude beuken en eiken (voorheen de 12 apostelen genoemd) beplante vermoedelijk Middeleeuwse slingerend verloop van de zuidoosthoek van het grachtenstelsel tot aan de Ampsenseweg reikt. Dit pad is een van de hoofdelementen waarmee de eenvoudige en vrij schematische 19e-eeuwse aanleg in landschapstijl ten zuidwesten van de centrale zichtas gestalte heeft gekregen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument